

**ACTO ACADÉMICO INSTITUCIONAL DE CLAUSURA DOS ACTOS DO 50 ANIVERSARIO DA
LICENCIATURA DE MATEMÁTICAS NA USC E DA FESTIVIDADE DO SAN ALBERTE MAGNO**
Aula Magna - Facultade de Matemáticas - 14 de novembro de 2008

Esbozo biográfico de RAMIRO MELENDRERAS GIMENO
Luís Coladas Uría

De todas as persoas que hoxe homenaxeamos posiblemente a figura de Ramiro Melendreras sexa a mais descoñecida. A súa curta estadía en Santiago e a súa tamén curta vida fan que para quen leve menos de trinta anos na universidade o seu nome posiblemente non signifique moito, malia a súa contribución fundamental á estatística na facultade de Matemáticas e, por tanto, en Galicia e en España. Por iso, dedicarei a maior parte dos escasos minutos de que dispoño a facer unha pequena historia dos inicios da estatística na facultade e a recordar como foron aqueles tres intensos anos nos que tiveron a sorte de compartir con el e outros cinco compañeiros o comezo da miña vida profesional.

Naceu Ramiro en Murcia o 19 de agosto de 1944, tería por tanto hoxe 64 anos, e cursou a Licenciatura de Matemáticas na Universidade Complutense entre 1962 e 1967, incorporándose a continuación ao grupo do profesor Sixto Ríos, sen dúbida a persoa que mais fixo pola estatística española e que faleceu o pasado mes de xullo. En 1971 presenta a súa tese de doutoramento dirixida por Ildefonso Yáñez, sobre programación estocástica. Sería a programación matemática o seu campo de investigación preferido se ben tratou sempre de relacionala con outros como o problema de selección da carteira, a teoría da información, decisión con multicriterios, contrastes de hipóteses, etc. podendo afirmarse que practicamente todos os temas da Estatística e a Investigación Operativa foron abordados por el na docencia ou na investigación.

En novembro de 1974 obtén a praza de Agregado na súa Murcia natal pero pouco tempo permanece nela pois en 1975 obtén a Cátedra na nosa universidade de Santiago, á que se incorporou en xaneiro de 1976. Viña a ocupar a vacante deixada polo profesor Azorín, un dos estatísticos españois mais relevantes, que chegara a Santiago en 1961 pero que tivo unha curta presenza real nesta universidade pois ao pouco tempo foi nomeado para un cargo nun organismo internacional, quedando a súa praza sen posibilidade de que ninguén a ocupase, ata o seu regreso a España e traslado á Universidade Autónoma de Madrid xa en 1974. Esta foi sen dúbida a causa do tardío desenvolvemento da estatística nesta universidade. Nestes anos, a docencia das materias de estatística das licenciaturas de Matemáticas e Bioloxía pasou a depender doutros departamentos. Á chegada de Ramiro dependía do de Álgebra e Fundamentos aínda que formalmente o que ocorría era que o director do mesmo, profesor García-Rodeja, era tamén o director do de Estatística Matemática. De inmediato Ramiro faise cargo da docencia das dúas únicas materias da licenciatura de Matemáticas, a obrigatoria de terceiro e a optativa, “Métodos Estadísticos”, da que eu, que cursaba quinto, era alumno, o que me deu a oportunidade de coñecerlo como profesor.

Unha afortunada circunstancia foi que a súa chegada coincidiu coa elaboración do novo plan de estudos. Ramiro puido adoptar a postura cómoda de non complicarse a vida en espera do

traslado a outra universidade pero loitou con todo o seu poder de convicción para que o novo plan incluíse unha especialidade de Estatística e Investigación Operativa. Así, un departamento que empezaba a funcionar, sen profesores, sen apenas prazas dotadas e cunha biblioteca de menos de cen libros pasaba a responsabilizarse da metade do segundo ciclo.

De contado comezou a buscar profesores para tan importante responsabilidade. Incorporáronse dous procedentes do departamento de Álgebra e Fundamentos, Maricarmen Carollo e José Manuel Prada e outros catro sen ningunha experiencia previa: Ángeles Fernández Fernández (Maricha), Ángeles Fernández Sotelo, Eduardo Ramos e eu mesmo. Recordo as noites en branco que pasei cando me ofreceu incorporarme á aventura, pois tiña decidido o meu futuro profesional por outros camiños. Para Ramiro, ser profesor de universidade era, por riba de consideracións económicas, a profesión mais prestixiosa.

Pois ben, en outubro de 1976 comezou a andar a especialidade. Ningún de nós tiña apenas coñecementos das materias que tiña asignadas, o que facía que a nosa xornada laboral rematase frecuentemente ás dez da noite, preparando as clases que teríamos que impartir aos poucos días. O traballo de Ramiro foi ímprobo, dando orientacións de todas as materias, conseguindo apuntes e problemas doutras universidades, etc. Non o debemos facer moi mal cando en poucos anos moitos dos nosos alumnos pasaron a ocupar postos relevantes no mundo académico, da empresa ou da administración e o departamento se consolidou como referente, mesmo internacional, nalgúns dos campos da Estatística e a Investigación Operativa.

Dende o primeiro momento nos insistiu na necesidade de ter canto antes o título de doutor e todos tivemos enseguida temas de tese... (nós, que non coñecíamos os contidos básicos...!). Así, sacando horas de non se sabe onde fomos comezando a investigar e foron saíndo as teses, se ben unicamente as dúas primeiras foron rematadas baixo a súa dirección. As restantes foron xa dirixidas polo profesor José Antonio Cristóbal, incorporado como Agregado no curso 1978-79 e lidas despois da marcha de Ramiro. A lectura destas dúas primeiras teses, o 11 de xuño de 1979, primeiro a miña e a continuación a de Eduardo Ramos, hoxe Catedrático na UNED, foi, e perdoádeme o que poida ter de inmodestia, un dos fitos importantes na historia do Departamento. Vinte e dous anos despois da implantación dos estudos de Matemáticas líanse por fin as primeiras teses en Estatística e Investigación Operativa. Con tal motivo viñeron a Santiago o profesor Sixto Ríos e varios dos seus discípulos mais relevantes. Non sabería dicir quen estaba mais emocionado, se os doutorandos ou o propio Ramiro para quen a lectura das teses era a culminación da súa estadía en Santiago. Tamén don Sixto vía como outro discípulo seu contribuía a consolidar a Estatística e a Investigación Operativa nunha universidade española.

Pouco mais hai que contar da súa presenza en Santiago. A finais dese curso trasladouse á universidade de Granada e unicamente regresou a Santiago para formar parte dos tribunais de tese de José Manuel Prada e de Maricarmen Carollo. O seu traslado tiña o único obxectivo de estar mais cerca da súa familia en Murcia (el unicamente viaxaba en tren e daquela aínda non estaba comprometido o AVE para o 2012). Incorporábase a un departamento consolidado, con moitos doutores e varios profesores numerarios. Dese etapa pode destacarse a relación co grupo de investigación operativa, posteriormente escindido do departamento e que foi un dos xermolos da Facultade de Informática de Granada. No curso 1981-82 trasladouse por fin á súa

anhelada Murcia onde, por encargo do Reitor, o seu traballo fundamental foi a posta en marcha da Escola Universitaria de Informática, da que foi o primeiro director aínda que non chegou a vela en funcionamento e hoxe convertida en prestixiosa Facultade.

O 17 de xullo de 1983 faleceu vítima dun cancro. Tiña 38 anos. Mereceu unha vida mais longa.

Moitas grazas.

USC
UNIVERSIDADE
DE SANTIAGO
DE COMPOSTELA

FACULTADE DE MATEMÁTICAS

ANIVERSARIO
LICENCIATURA DE MATEMÁTICAS USC

Ramiro Melendreras Gimeno (1944-1983)

- 1944: Nace en Murcia o 19 de agosto
- 1962-1967: Estuda Matemáticas na Universidade Complutense
- 1967: Incorporase ao grupo do Prof. Sixto Ríos
- 1971: Presenta a tese de doutoramento
- 1974: Novembro. Agregado en Murcia
- 1975: Obtén a Cátedra de Santiago
- 1976: Xaneiro. Incorporase á USC
Outubro. Comeza a especialidade de Estatística e I.O.
- 1979: Xuño. Preséntanse as dúas primeiras teses
Traslado a Granada
- 1981: Traslado a Murcia
- 1983: Morre en Murcia o 17 de xullo